

**ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ
ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ**

*Шведун В.О., д.держ.упр., с.н.с.
Ігнат'єв О.М., аспірант навчально-науково-виробничого центру
Національний університет цивільного захисту України*

Підготовка фахівців вищої кваліфікації з багатьох спеціальностей в одному вищому навчальному закладі (ВНЗ) в сучасних умовах підпорядкована досягненню конкретної мети виконання державного замовлення на підготовку фахівців з наперед заданим освітньо-кваліфікаційним рівнем. Особливо це стосується вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання.

Ефективність будь-якої системи, у визначальній мірі залежить від ефективності її найбільш слабкої ланки. Якщо такою ланкою виявляється менеджер, державний чиновник, економіст, то ніяка технічна досконалість системи управління не здатна це компенсувати. Саме людина вносить в систему більшу частину складності і стохастичності, є головною і, разом з тим, найменш вивченою її ланкою. Тому визначальним фактором якості механізму державного управління в даному контексті, незважаючи на розвиток обчислювальної техніки, залишається рівень навченості фахівця-управлінця.

Зважаючи на складність і багатоплановість завдань, що звідси впливають, практично в кожному ВНЗ зі специфічними умовами навчання постійно ведеться активна і напружена робота з пошуку і реалізації нових методів і способів підвищення ефективності педагогічних систем. Один із шляхів поліпшення існуючої системи підготовки фахівця

гранична раціоналізація освітнього процесу. Необхідно переходити до активних методів навчання, що дозволить тим, хто навчається, в більш короткі терміни оволодівати необхідними уявленнями, знаннями, вміннями, навичками і досвідом.

Численні дослідження виявили залежність ступеня засвоєння матеріалу від способу його сприйняття [1]. Виявилось, що частка засвоєного тим чи іншим способом така: 10% від почутого; 30% від прочитаного; 50% від спостережуваного; 90% від виробленої практичної діяльності. В умовах взаємодії тих чи інших засобів, форм і методів навчання ефект буде дуже різний і частіше пов'язаний з особливостями індивідуальності учнів.

На жаль, в даний час теоретичний матеріал будується без врахування ступеня сприйняття природно-мовної (ПМ) інформації слухачем, яка безпосередньо пов'язана з його психофізіологічним станом. Дослідження психофізіологічних процесів сприйняття ПМ інформації дозволить не тільки більш повно використовувати внутрішні можливості учнів при засвоєнні нового навчального матеріалу, а й створити програмні засоби, які дозволять автоматизувати процес підготовки методичного матеріалу до занять. Фахівці практично всіх спеціальностей мають в своєму розпорядженні програмні засоби, що значно полегшують їх професійну діяльність. Однак, відсутні програмні засоби, що забезпечують інтелектуальний і творчий труд викладача при його підготовці до проведення занять. Сучасні офісні додатки, наприклад текстовий редактор Word, дозволяють автоматизувати набір і компонування навчального матеріалу, але не дозволяють розробляти методичні матеріали з урахуванням психофізіологічного сприйняття учнями ПМ інформації, представленої в текстовому вигляді.

Таким чином, виникає задача розробки на державному рівні методів, що забезпечують максимальну (але нешкідливу для здоров'я) інтенсифікацію викладання та навчально-пізнавальної діяльності учнів з урахуванням їх психофізіологічного сприйняття. Сучасні досягнення психолінгвістики дозволяють говорити про можливість використання засобів фоносемантики для аналізу психофізіологічного сприйняття ПМ інформації [2].

Багато дослідників відзначають роль психологічних знань у педагогічній діяльності. Тому вкрай важливо враховувати не тільки семантику навчального матеріалу, а й той вид, в якому він представлений, включаючи і звукове забарвлення: “Что слово имеет психологическую реальность и различное значение – не представляется никакого сомнения”. У загальній формі: “организация всякого педагогического процесса должна осуществляться на основе учета своеобразия психологической деятельности учащегося” [3].

Комплексне дослідження взаємодії основних аспектів слова його понятійного ядра, якісних характеристик і фоносемантичного ореолу в нашій роботі здійснюється на прикладі синонімічних рядів, різноманітність яких дозволяє виділяти слова, які позначають різні ступені одного і того ж стану або якості. Ця властивість синонімічних рядів дає можливість при необхідності посилювати чи послаблювати мовленнєвий вплив на учня.

З метою оцінки впливу слів на учня в ході психолінгвістичного експерименту були встановлені усереднені оцінки звуколітер. Для підтвердження адекватності звуколітерної моделі мови була проведена генерація псевдослів і проведено психолінгвістичний експеримент по визначенню оцінки їх фоносемантичного ореолу [4]. Отримані дані використані для оцінки фоносемантичного ореолу слів синонімічних рядів,

що дозволяє отримувати впорядковані синонімічні ряди, в яких враховується ступінь сприйняття кожного слова. Це дозволяє використовувати слова синонімічного ряду з найвищими оцінками ступеня сприйняття в залежності від контексту.

Таким чином, використання засобів фоносемантики для аналізу психофізіологічного сприйняття ПМ інформації найбільш перспективно і виправдано при розробці програмних засобів, що забезпечують підготовку викладача до проведення занять. Це дозволить підвищити якість підготовки фахівця при одночасному зниженні часу підготовки викладача до занять, особливо у вищих навчальних закладах з специфічними умовами навчання.

Література:

1. Сальников В. Реформирование организации учебного процесса и повышение качества обучения / Сальников В., Кукин А. // “Alma mater” (“Вестник высшей школы”). - 2003. - № 7/ - С. 29-31.
2. Игнатьев А. М. Повышение эффективности педагогических систем за счет имитации психофизиологических процессов восприятия текстовой информации. Современные образовательные технологии. Опыт, реализация, перспективы : сборник статей по материалам II Международной заочной НПК / А. М. Игнатьев // Белгород : изд-во БГТУ, 2015. – С. 181-191.
3. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Выготский Л. С. – М.: “Педагогика”, 1991. – 480 с.
4. Ігнат'єв О. М. Математична модель процесу генерації псевдовипадкових слів для психолінгвістичного експерименту. Проблеми екстремальної та кризової психології. / О. М. Ігнат'єв // Зб. наук. праць НУЦЗ України. – Вип. № 12. – Харків : НУЦЗУ, 2012. – С. 132-140.